

ตลาดทุน ตลาดเพื่อคนรวย คนกลุ่มน้อยเท่านั้นหรือ?

นอกจากตลาดทุนจะทำหน้าที่เป็นอีกเสาหลักทางการเงินของระบบเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มเติมจากระบบธนาคารพาณิชย์แล้ว อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญคือการเป็นช่องทางการออมการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง ซึ่งบทบาทในการเป็นช่องทางการออมการลงทุนนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน 13 ล้านคน ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้ที่เปิดบัญชีลงทุนซื้อขายหุ้นโดยตรงประมาณ 288,000 บัญชีเท่านั้น

ประชาชน 13 ล้านคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนดังกล่าวข้างต้น รวมถึง (1) กลุ่มผู้ลงทุนในกองทุนรวม (2) กลุ่มผู้ถือหลักทรัพย์ (shareholders) (3) กลุ่มสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (4) กลุ่มสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และ (5) กลุ่มสมาชิกกองทุนประกันสังคม ซึ่งได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็ทางอ้อมจากการเคลื่อนไหวและการพัฒนาของตลาดทุนทั้งสิ้น นอกจากนี้จะเห็นจากกลุ่มคนทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนไม่ได้จำกัดอยู่ที่กลุ่มคนรวย หรือกลุ่มผู้ที่มีเงินลงทุนในหุ้นเท่านั้น แต่ข้าราชการพลเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 19,000 บาทต่อเดือน และลูกจ้างเอกชนที่มีรายได้เฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือน ก็เกี่ยวข้องกับตลาดทุนด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ในด้านการจ้างงานยังมีกลุ่มลูกจ้างของบริษัทจดทะเบียนอีกประมาณ 1.3 ล้านคน ที่ภาวะการจ้างงานและอัตราค่าจ้างขึ้นอยู่กับฐานะการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งการที่บริษัทสามารถระดมทุนหรือเพิ่มทุนได้จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะช่วยให้บริษัทสามารถลงทุนขยายกิจการเพิ่มเติมและสามารถปรับอัตราค่าจ้าง รวมถึงมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย

ในเมื่อตลาดทุนไทยเอื้อประโยชน์และส่งผลกระทบต่อประชาชนในทุกระดับชั้นในวงกว้างดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางการต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาตลาดทุน รวมไปถึงการมีนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและผลักดันให้เป็นวาระระดับชาติ (national agenda) เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะเดียวกัน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนควรตระหนักว่านโยบายต่างๆ ของภาครัฐเกี่ยวกับตลาดทุนนั้นส่งผลกระทบต่อตนเองและเป็นหน้าที่ที่จะต้องรักษาสิทธิและผลประโยชน์เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จัดทำโดย

วิธาน เจริญผล

Email: research@set.or.th

Disclaimer

ข้อความที่ปรากฏในการศึกษาฉบับนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนโดยเฉพาะ ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัดอยู่ รายงานฉบับนี้จัดทำบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อว่ามีที่น่าเชื่อถือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และแนวคิดแก่ผู้อ่านเท่านั้น

ทำไมหลายคนจึงคิดว่าตลาดทุนเป็นแค่ตลาดเพื่อคนกลุ่มน้อย และเป็นของกลุ่มคนรวยเท่านั้น?

จำนวนบัญชีผู้ลงทุนตรงที่มีเพียงประมาณ 288,000 บัญชี ทำให้หลายคนคิดว่าตลาดทุนเป็นแค่ตลาดของคนกลุ่มเล็ก ๆ

หลายคนคิดว่าผู้ที่ทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการมีตลาดทุน ซึ่งจำนวนบัญชีผู้ลงทุนซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ นั้นมีอยู่เพียง 496,651 บัญชีเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นหากไม่รวมจำนวนที่นับซ้ำกันแล้วจะมีจำนวนผู้ลงทุน เพียง 287,929 บัญชีเท่านั้น ซึ่งก็นับว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ คือคิดเป็นสัดส่วนเพียง 0.4%¹

ยิ่งไปกว่านั้น ข่าวและข้อมูลที่เผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การจัดอันดับเศรษฐกิจ การปั่นราคาหุ้น insider trading สิทธิในการซื้อหุ้น IPO เป็นต้น อาจจะทำให้มองว่าเฉพาะคนมีเงินหรือกลุ่มคนรวยเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์ มีส่วนได้ส่วนเสียจากตลาดทุน และเป็นกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ลงทุนซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จนอาจทำให้คนที่เหลือเห็นว่าตลาดทุนเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เกี่ยวกับตนเองและไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญมากนัก

แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่แค่ผู้ที่ซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียจากตลาดทุน

จริง ๆ แล้วยังมีกลุ่มไหนบ้างที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน

ทั้งที่จริงแล้วยังมีอีกประมาณ 13 ล้านคนจากหลายกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับความเคลื่อนไหวและพัฒนาการของตลาดทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ลงทุนในกองทุนรวม
2. กลุ่มผู้ถือหลักทรัพย์ (shareholders)
3. กลุ่มสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
4. กลุ่มสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
5. กลุ่มสมาชิกกองทุนประกันสังคม

นอกจากกลุ่มคนที่ลงทุนซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยตรงแล้ว ยังมีกลุ่มคนที่ลงทุนทางอ้อม ได้แก่ ผู้ที่ลงทุนซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมต่าง ๆ ที่มีจำนวนบัญชีผู้ลงทุนประมาณ 812,000 บัญชี² ซึ่งได้รับผลประโยชน์และผลตอบแทนเสมือนกับว่าลงทุนซื้อขายในตลาดทุนโดยตรง เพียงแต่มีบริษัทและผู้เชี่ยวชาญในการลงทุนแทน โดยหักค่าธรรมเนียมการจัดการกองทุน ซึ่งถือเป็นช่องทางและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง หรือผู้ที่ขาดความรู้ในการลงทุนสามารถลงทุนและได้ผลตอบแทนจากตลาดทุนได้

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้ถือหุ้น (shareholder) ที่แม้ว่าจะไม่ได้ทำการซื้อขายในตลาดรองบ่อยนัก แต่ก็ได้รับผลตอบแทนจากตลาดทุนในรูปของเงินปันผล และความมั่งคั่ง (wealth) ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าหุ้นที่ถืออยู่ ซึ่งในประเทศไทยมีจำนวนผู้ถือหลักทรัพย์อยู่ประมาณ 950,000 คน

¹ ข้อมูลจำนวนประชากรทั่วประเทศจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2548 รวม 62,418,054 คน

² ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) <http://www.sec.or.th>

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงกลุ่มคนที่ถือหุ้นทางตรงและทางอ้อม ยังมีกลุ่มคนอีกจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนแม้ว่าจะไม่ได้ลงทุนโดยตรงหรือลงทุนผ่านกองทุนรวมต่างๆ แต่เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากตลาดทุน ได้แก่ สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (กสช.) สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) และสมาชิกกองทุนประกันสังคม

ลูกจ้างผู้มีงานทำประจำจะต้องสมทบเงินส่วนหนึ่งจากรายได้เข้ากองทุนประกันสังคมส่วนหนึ่ง กองทุนสำรองเลี้ยงชีพอีกส่วนหนึ่ง ในขณะที่ข้าราชการจะต้องสมทบเงินส่วนหนึ่งในกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการทุกเดือน โดยกองทุนเหล่านี้จะนำเงินกองทุนที่สมทบจากสมาชิกไปลงทุนให้ได้ผลตอบแทนเพียงพอที่จะจ่ายคืนให้สมาชิกหลังเกษียณอายุทำงาน ซึ่งทางเลือกในการลงทุนของกองทุนเหล่านี้ก็หนีไม่พ้นการลงทุนในตลาดทุนทั้งในส่วนของพันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้เอกชน และตราสารทุน ดังนั้น ความเคลื่อนไหวและระดับการพัฒนาของตลาดทุนจึงเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และผลตอบแทนของสมาชิกกองทุนเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ปัจจุบัน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพมีสมาชิกจำนวนกว่า 1.5 ล้านคน กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีสมาชิกประมาณ 1.2 ล้านคน ในขณะที่สมาชิกกองทุนประกันสังคมมีจำนวน 7.8 ล้านคน รวมกองทุนทั้ง 3 ประเภทนี้มีจำนวนประมาณ 10.5 ล้านคนทีเดียว ซึ่งหมายความว่า 10.5 ล้านคนนี้ถือว่ามีส่วนได้ส่วนเสียกับความเคลื่อนไหวและการพัฒนาของตลาดทุนไทยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า โดยรวมแล้วผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนไม่ได้มีแค่กลุ่มเล็กๆ หรือจำกัดอยู่แค่กลุ่มคนรวย หรือพวกเศรษฐีเท่านั้น ข้าราชการพลเรือนที่มีเงินเดือนเฉลี่ยเพียงประมาณ 19,000 บาทต่อเดือนเท่านั้น³ รวมไปถึงลูกจ้างบริษัทเอกชนซึ่งมีรายได้เฉลี่ยเพียง 6,053 บาทต่อเดือน⁴ ก็มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุน และหากรวมทุกกลุ่มที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วจะพบว่า ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนไทยมีจำนวนกว่า 12.7 ล้านคนด้วยกัน

ที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนในฐานะที่ตลาดทุนเป็นช่องทางทางเลือกการออมการลงทุน ในขณะที่ยังมีกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับภาวะตลาดทุนอีกกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะในด้านการจ้างงาน ได้แก่ กลุ่มแรงงานหรือลูกจ้างในบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนอาศัยตลาดทุนเป็นช่องทางในการระดมทุนเพื่อขยายกิจการหรือประกอบการดำเนินงาน ดังนั้นการขึ้นลงของตลาดทุนจึงมีผลกระทบต่อ

จะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนไม่ได้จำกัดอยู่แค่กลุ่มคนรวย แต่ข้าราชการพลเรือนที่เงินเดือนเฉลี่ยเพียง 19,000 บาท/เดือน หรือลูกจ้างภาคเอกชนที่รายได้เฉลี่ยประมาณ 6,000 บาท/เดือน ก็มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุน

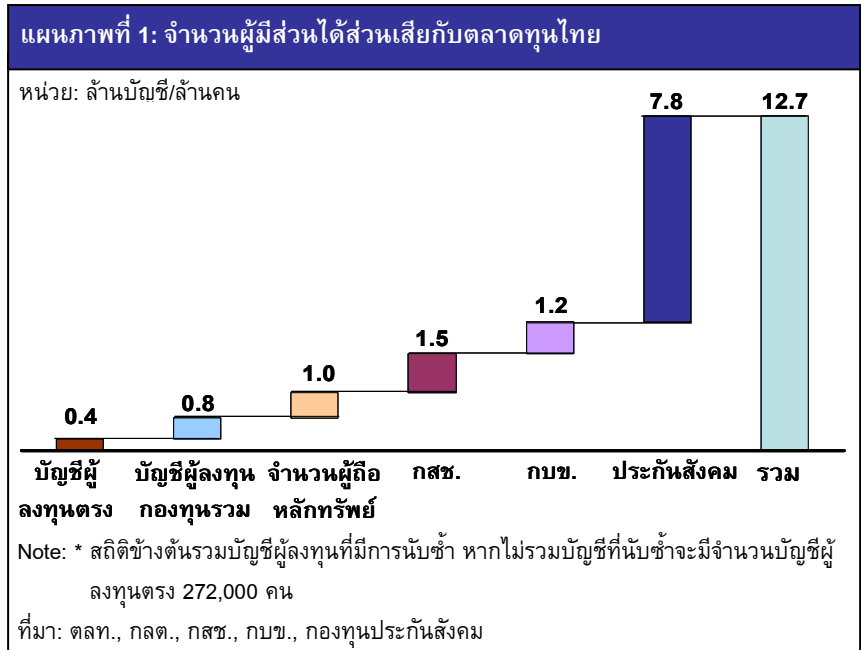
นอกจากนี้ จำนวนแรงงานในบริษัทจดทะเบียนอีกกว่า 1.3 ล้านคน ก็ได้รับผลกระทบจากที่ภาวะตลาดทุนส่งผลกระทบต่อการขยายกิจการและการจ้างงานของบริษัทจดทะเบียน

³ ฐานข้อมูลเงินเดือนเฉพาะกลุ่มข้าราชการพลเรือนปี 2548 สอดถามจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

⁴ รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่ราชอาณาจักร พ.ศ. 2548 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ความสามารถในการขยายกิจการและการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งย่อมเกี่ยวข้องกับภาวะการจ้างงานของบริษัทเช่นกัน

ภาวะตลาดหุ้นที่ดีและเอื้ออำนวยต่อการระดมทุน และก่อให้เกิดการขยายตัวของบริษัท จะส่งผลดีต่อการขยายตัวของการจ้างงานและภาวะเศรษฐกิจสังคมในที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากตลาดหุ้นได้รับผลกระทบในทางลบ ย่อมส่งผลเสียต่อการจ้างงานและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศเช่นเดียวกัน

ตลาดหุ้นเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนเหล่านี้ได้อย่างไร

การอาศัยตลาดหุ้นเป็นหนึ่งในช่องทางการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง จำเป็นต่อแผนการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุอย่างยิ่ง โดยเฉพาะต่อสมาชิกกองทุนเพื่อการเกษียณอายุต่าง ๆ

ตลาดหุ้นมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับการวางแผนทางการเงินหลังเกษียณอายุ (retirement plan) โดยเฉพาะสำหรับมนุษย์เงินเดือนที่อาจไม่สามารถหางานทำสร้างรายได้หลังจากเกษียณอายุได้แล้ว การลงทุนให้เงินออมมอกเงยด้วยผลตอบแทนจากการลงทุนในระดับความเสี่ยงที่รับได้ตั้งแต่ปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

Retirement plan ในหลายๆ ประเทศไม่ว่าจะเป็น personal plan และ government-sponsored plan หรือแบบอื่นๆ จะมีทางเลือกให้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งสำหรับการลงทุนในตลาดหุ้นทั้งนั้น เพราะเป็นช่องทางลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าทางเลือกอื่น เช่นการฝากเงินในธนาคารพาณิชย์

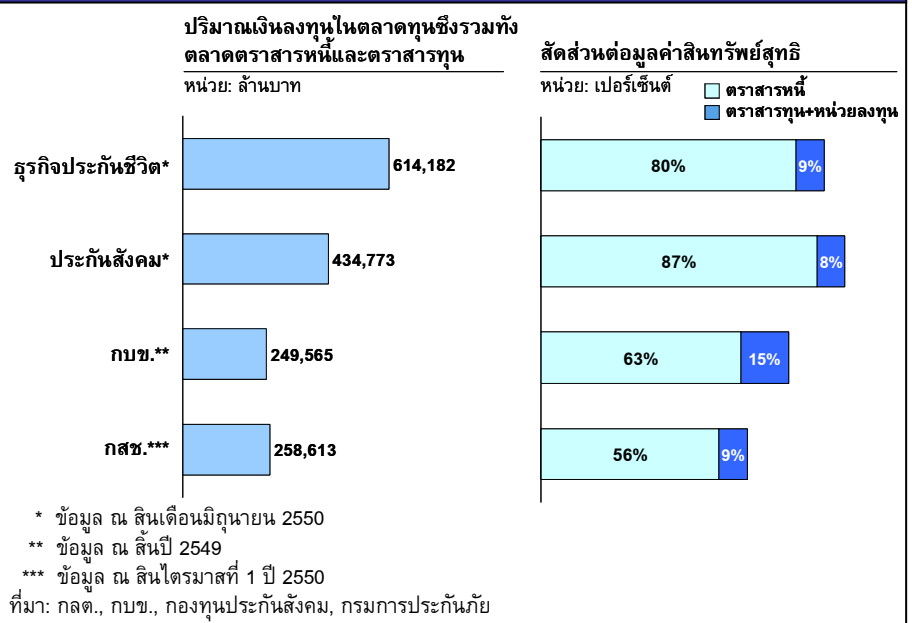
เช่นเดียวกันกับประเทศอื่นๆ กองทุนเพื่อการเกษียณอายุทั้งหลายในประเทศไทย ทั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และกองทุนประกันสังคม ต้องอาศัยตลาดหุ้นเป็นช่องทางใน

การลงทุน ทั้งการลงทุนในพันธบัตร และการลงทุนหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนเพียงพอสำหรับสมาชิกและความอยู่รอดทางการเงินของกองทุนเองด้วย

กองทุนต่าง ๆ ในประเทศไทยมีสัดส่วนการลงทุนในตลาดหุ้นซึ่งรวมทั้งการลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน ใบสำคัญแสดงสิทธิ และหน่วยลงทุนต่าง ๆ ประมาณ 80% ของมูลค่าสินทรัพย์สุทธิทั้งหมด

เฉลี่ย 80% ของมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิของกองทุนต่าง ๆ เป็นการจัดสรรเงินลงทุนในตลาดหุ้น ซึ่งรวมทั้งการลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน ใบสำคัญแสดงสิทธิ และหน่วยลงทุนต่าง ๆ

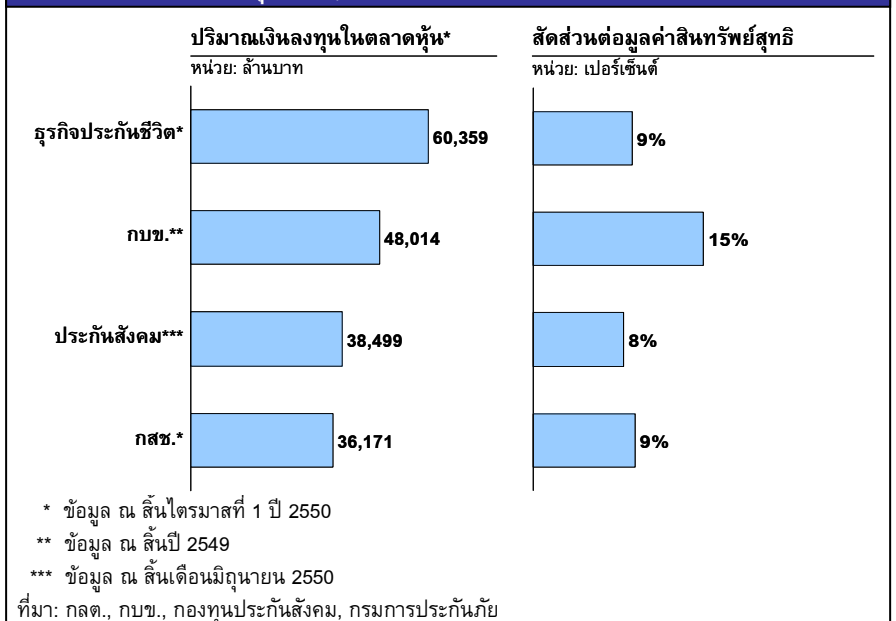
แผนภาพที่ 2: สัดส่วนการลงทุนในตลาดหุ้นต่อมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิของกองทุนต่าง ๆ

โดยปริมาณการลงทุนในตลาดหุ้นนี้ แบ่งเป็นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เป็นสัดส่วนเฉลี่ยประมาณ 10% ของมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิ

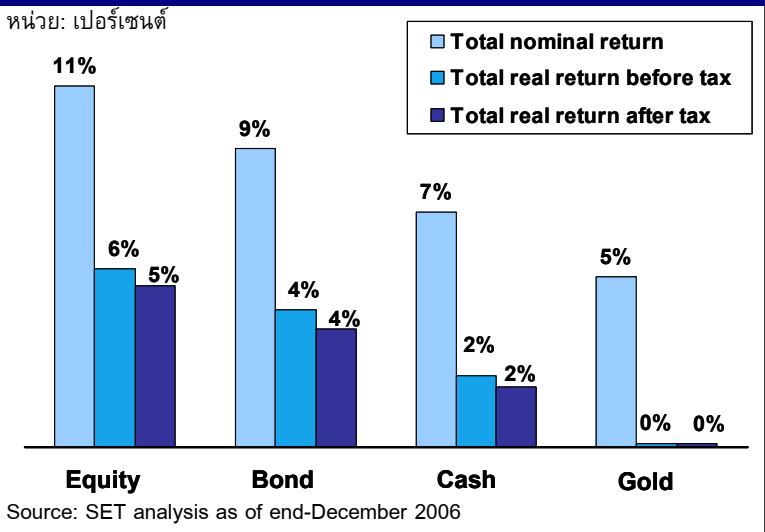
ในขณะที่ จัดสรรแบ่งเป็นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ประมาณ 10% ของมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิโดยเฉลี่ย

แผนภาพที่ 3: สัดส่วนการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ต่อมูลค่าสินทรัพย์รวมสุทธิของกองทุนต่าง ๆ

นอกจากนี้ จากข้อมูลผลตอบแทนการลงทุนระยะยาวในช่วง 31 ปี (2518-2548) พบว่าการลงทุนในหุ้นให้ผลตอบแทนสูงสุดประมาณร้อยละ 11 ต่อปี ในขณะที่การลงทุนในพันธบัตรให้ผลตอบแทนร้อยละ 9 ต่อปี และเงินฝากธนาคารให้ผลตอบแทนร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งส่วนต่าง 4% ระหว่างอัตราผลตอบแทนของหุ้นและเงินฝากอาจจะถูกไม่มากนัก แต่เมื่อสะสมหลาย ๆ ปีแล้วจะให้ผลตอบแทนแตกต่างกันมากทีเดียว เพียงในช่วง 31 ปีระหว่างปี 2518 -2549 หากเริ่มออมเงิน 1,000 บาทเหมือนกัน พอครบ 31 ปี หุ้นจะให้ผลตอบแทนรวมกว่า 3,065% ในขณะที่ถ้าเอาเงินจำนวนดังกล่าว นั้นไปฝากธนาคารจะได้ผลตอบแทนรวมแค่ 888%

แผนภาพที่ 4: อัตราผลตอบแทนสะสมต่อปีจากการลงทุนในสินทรัพย์ไทยในช่วงปี 2518-2549

โดยอัตราผลตอบแทนของหุ้นในระยะยาวที่ผ่านมายู่ที่ 11% ต่อปี เทียบกับเงินฝากธนาคารที่ให้อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 7%

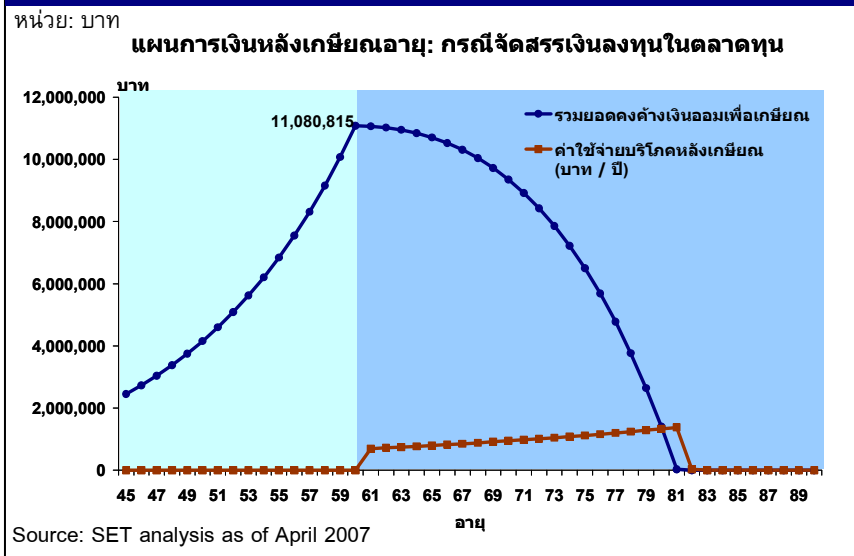
คนเหล่านี้จะเป็นอย่างไรหากไม่มีตลาดหุ้น

หากไม่มีตลาดหุ้นเป็นทางเลือกการออม ลูกจ้างบริษัทอาจจะมีเงินไม่เพียงพอที่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ จากการประมาณการพบว่าหากมนุษย์เงินเดือนออมเงินเพื่อการเกษียณอายุในธนาคารพาณิชย์เพียงช่องทางเดียวจะได้รับผลตอบแทนเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณเพียง 9 ปีเท่านั้น ในขณะที่หากจัดสรรเงินออมมาลงทุนในตลาดหุ้นด้วยส่วนหนึ่งจะได้รับผลตอบแทนเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณไปอีกมากกว่า 20 ปีทีเดียว⁵

⁵ สมมติฐานในการประมาณการ:

- (1) เริ่มทำงานอายุ 25 ปี เกษียณอายุ 60 ปี (2) อัตราเงินเดือนเริ่มต้น 20,000 บาท และเพิ่มขึ้นปีละ 4%
- (3) จัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณอายุรวม 15% ของรายได้ในแต่ละปี
- (4) รายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 73% (สัดส่วนการบริโภคเฉลี่ยของประชากรทั้งประเทศจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2537-2545 ไม่รวมปี 2541-2543) ของรายได้ปีสุดท้ายและรายจ่ายเพิ่มขึ้นตามเงินเพื่อกำหนด 3.5% ต่อปี
- (5) อัตราผลตอบแทนจากการฝากธนาคารปีละ 5% และอัตราผลตอบแทนจากการออมในตลาดหุ้นปีละ 10%
- (6) Base case: จัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณลงทุนในเงินฝากธนาคารและตลาดหุ้นในอัตราส่วน 50-50 สำหรับช่วงก่อนเกษียณอายุ และอัตราส่วน 70-30 หลังเกษียณอายุ

แผนภาพที่ 5: ประมาณการเงินออมและค่าใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ กรณีจัดสรรเงินออมในธนาคารและตลาดทุนในอัตราส่วน 50-50

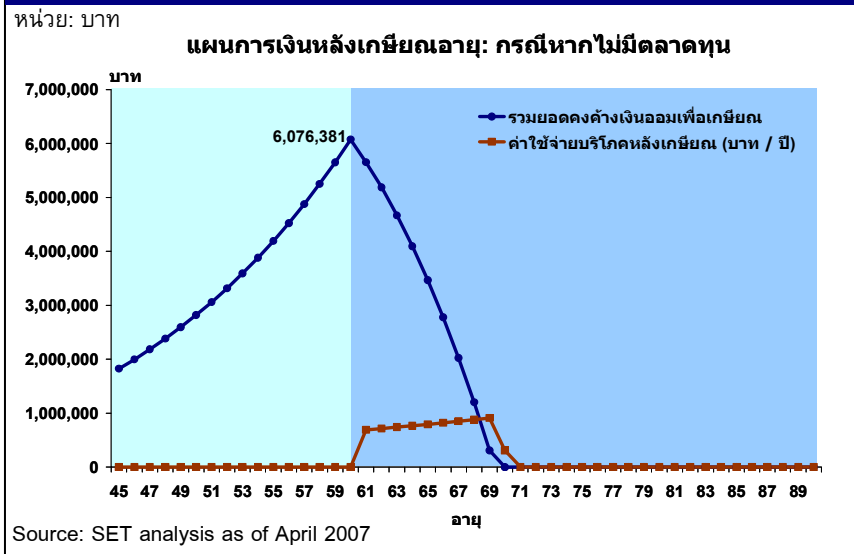
และด้วยอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าส่งผลให้ผู้ที่จัดสรรเงินออมในตลาดทุนด้วยจะมีเงินออมเพียงพอใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุไปอีกกว่า 20 ปี⁴

ประชาชนผู้ทำงานประจำอาจจะมีรายได้จากการจ้างงานถึงอายุประมาณ 60 ปีเท่านั้น ดังนั้นจะต้องวางแผนออมเงินให้ได้มากพอสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากเกษียณอายุทำงานแล้ว

โดยปกติแล้ว แหล่งออมเงินแรกสุดที่หลายคนรู้จักคือธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากสะดวกสบายและมีสาขาอยู่ทั่วทุกหนแห่ง นอกจากนี้หลายคนยังได้รับเงินเดือนแต่ละเดือนเข้าสู่บัญชีธนาคารพาณิชย์โดยตรง จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางการออมเงินช่องทางแรกๆ ของหลายๆ คน อย่างไรก็ตาม เงินออมที่ฝากธนาคารพาณิชย์ในวันนั้นได้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่ได้อาจจะไม่สูงนัก เพราะการฝากเงินในธนาคารยังถือว่าเป็นทางเลือกลงทุนที่มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียเงินต้นไม่สูงมากนัก และบางแห่งยังมีรัฐบาลค้ำประกันเงินฝากอยู่ด้วย ซึ่งการที่ให้ผลตอบแทนต่ำนี้เอง ที่ส่งผลให้การออมเงินเพื่อการเกษียณในธนาคารพาณิชย์อย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอกับการดำรงชีวิตหลังเกษียณอายุไปได้ตลอด

จากการประมาณการในกรณีฐานคือมีการจัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณอายุลงทุนในธนาคารพาณิชย์และตลาดทุนในอัตราส่วน 50-50 ในช่วงวัยทำงานพบว่าเมื่อเกษียณอายุแล้วจะมีเงินออมมากกว่ากรณีการจัดสรรโดยการฝากเงินในธนาคารพาณิชย์เพียงอย่างเดียวเกือบ 2 เท่า

แผนภาพที่ 6: ประมาณการเงินออมและค่าใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ กรณีจัดสรรเงินออมในธนาคารพาณิชย์เพียงทางเดียว (กรณีไม่มีตลาดทุน)

ในขณะที่ผู้ที่ฝากธนาคารอย่างเดียวจะมีเงินออมเพียงพอใช้หลังเกษียณอายุเพียงประมาณ 9 ปี⁴

จากสมมติฐานการประมาณการในกรณีนี้ 2 พบว่าหากจัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณไปฝากธนาคารพาณิชย์เพียงอย่างเดียวนั้นจะทำให้มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตหลังเกษียณอายุไปเพียงประมาณ 9 ปีเท่านั้น หรือหมายความว่า จะมีเงินพอใช้ถึงอายุประมาณ 70 ปีเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ การมีตลาดทุนเป็นช่องทางการออมผลตอบแทนสูงเพื่อการเกษียณอายุนั้น ในที่สุดแล้วจะช่วยลดภาระของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุได้อีกด้วย

หากไม่ได้อยู่ในฐานะผู้ออมเงิน ก็ไม่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนหรือ?

นอกจากนี้ภาวะตลาดทุนที่เอื้ออำนวยต่อการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียนยังสามารถช่วยขยายการลงทุนและเพิ่มการจ้างงาน

ที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น เป็นเพียงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนทั้งทางตรงและทางอ้อมในฐานะที่ตลาดทุนเป็นทางเลือกในการออมเงิน ในอีกด้านหนึ่ง ยังมีกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับและเสียประโยชน์จากตลาดทุนในฐานะที่ตลาดทุนเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญ

กลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนด้วยโดยเฉพาะในด้านการจ้างงาน คือกลุ่มแรงงานในบริษัทจดทะเบียน ที่สถานะและปริมาณการจ้างงานส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับฐานะการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้น หากบริษัทสามารถระดมทุนจากตลาดทุนเพื่อขยายขนาดกิจการของบริษัทได้ ย่อมส่งผลให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีตลาดทุนแล้ว การขยายขนาดกิจการ สร้างโรงงานอาจเป็นไปได้ยากและมีโอกาสเกิดขึ้นน้อย ซึ่งจะส่งผลให้การจ้างงานไม่

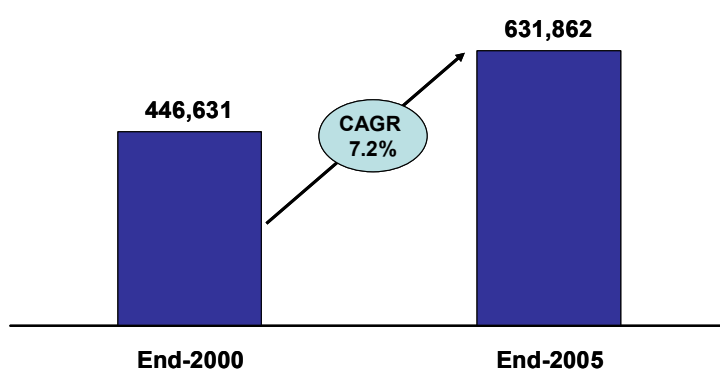
เพิ่มขึ้น หรือเพิ่มขึ้นไม่ทันกับปริมาณกำลังแรงงาน (labor supply) ทำให้แรงงานล้นตลาดจนอาจจะส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานลดลงอีกด้วย

ในช่วงปี 2544-2548 บริษัทจดทะเบียนมีการระดมทุนในตลาดรองกว่า 1 ล้านล้านบาท พร้อม ๆ กับการจ้างงานเพิ่มขึ้นเกือบ 42%

ในช่วงปี 2544-2548 (2001-2005) บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในช่วงปีดังกล่าวมีการระดมทุนในตลาดรองหรือตลาดหลักทรัพย์ฯ กว่า 1 ล้านล้านบาท ในขณะที่เดียวกันบริษัทจดทะเบียนดังกล่าวมีการจ้างพนักงานเพิ่มขึ้นเกือบ 42% จาก 446,631 คน ณ สิ้นปี 2543 (2000) เป็น 631,862 คน ณ สิ้นปี 2548 (2005) หรือคิดเป็นเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 7.2%⁶ ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีกลุ่มแรงงานอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับผลประโยชน์จากการที่บริษัทเอกชนสามารถระดมทุนผ่านตลาดทุนเพื่อขยายกิจการเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 7: จำนวนพนักงานของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2001-2005⁴

หน่วย: คน

Source: SET and Bloomberg as of 26 April 2007

ปัจจุบัน จำนวนพนักงานในบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด ณ สิ้นปี 2549 (2006) พบว่ามีจำนวนถึง 1,341,594 คน⁷ หรือประมาณ 10% ของแรงงานในระบบทั้งประเทศ (แรงงานในระบบทั้งประเทศ ณ สิ้นปี 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 13.7 ล้านคน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

บทสรุป

แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมา บทบาทของตลาดทุนในปัจจุบันจะยังไม่มากเท่ากับระบบธนาคารพาณิชย์ แต่ก็มีความสำคัญไม่ด้อยกว่ากัน จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ตลาดทุนไม่ใช่แค่ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ชนชั้นใดชั้นหนึ่ง แต่สถานการณ์และพัฒนาการของตลาดทุนไทยมีผลกระทบต่อคนไทยในวงกว้าง 13-14 ล้านคน ซึ่งจำนวนดังกล่าว ครอบคลุมทั้งกลุ่มเศรษฐี คนรวย ไปจนถึงกลุ่มผู้มีรายได้น้อยทั้ง

⁶ การคำนวณรวมเฉพาะบริษัทที่มีสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนครบในช่วงปี 2544-2548 (2001-2005) และมีการรายงานข้อมูลการระดมทุนและจำนวนพนักงานครบถ้วน ซึ่งจำนวนบริษัทที่ตรงตามเงื่อนไขดังกล่าวมีจำนวนรวม 268 บริษัท (แหล่งข้อมูล: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ Bloomberg)

⁷ รวมจำนวนพนักงานจากบริษัทที่มีสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียน ณ สิ้นปี 2549 (2006) และมีข้อมูลจำนวนพนักงานล่าสุดไม่ย้อนหลังเกินปี 2548 (2005) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 465 บริษัท (แหล่งข้อมูล Bloomberg ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2550)

ข้าราชการและลูกจ้างพนักงานเอกชนทั่วไป นอกจากนี้ตลาดทุนไทยยังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุที่ระบบธนาคารพาณิชย์อย่างเดียวไม่สามารถทำหน้าที่ได้เพียงพอ

ในเมื่อตลาดทุนไทยเอื้อประโยชน์และส่งผลกระทบต่อประชาชนในทุกระดับชั้นในวงกว้างดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางการต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาตลาดทุน รวมไปถึงการมีนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและผลักดันให้เป็นวาระระดับชาติ (national agenda) เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะเดียวกัน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดทุนควรตระหนักว่านโยบายต่างๆ ของภาครัฐเกี่ยวกับตลาดทุนนั้นส่งผลกระทบต่อตนเอง และเป็นหน้าที่ที่จะต้องรักษาสิทธิและผลประโยชน์เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล